

Huiszwaluwen voelen zich wat meer thuis in Mandelstreek

Toegegeven, het was gewoon pure nieuwsgierigheid, maar de eerste schooldag kon ik het niet laten om even te gaan piepen in Oostnieuwkerke. En ja, uit het enige nestje van het dorp staken 3 kopjes van hongerige jonge huiszwaluwen, nog net niet vliegvlug. Boven op het mestplankje, een meter lager, prijkte een stevige mesthoop. Meer bewijzen hoefden we niet...

14 september gingen we nog even kijken naar de 2 kolonies in Gits. Tot onze verbazing vlogen er – tussen de felle buien door – nog tientallen zwaluwen af en aan om hun jongen van voedsel te voorzien. Alweer wat bijgeleerd. :-)

Al meer dan 10 jaar houden we uit een aantal gemeenten betrouwbare broedgegevens bij van deze gezellige zwaluwsoort. Dit is nog aangezwengeld door de subsidieregeling die hiervoor in enkele gemeenten is uitgewerkt, en waarbij vrijwilligers van NP Mandelstreek de controles ter plekke doen. Tegelijkertijd laten we huisbewoners dan weten waar er zwaluwen nestelen en hoe ze het leven van deze belangrijke maar kwetsbare soort niet nóg moeilijker kunnen maken. Waar gewenst plaatsen we ook

mestplankjes om storende uitwerpselen op de stoep te vermijden.

Maar het plaatje was niet volledig. Daarom staken we dit jaar een tandje bij om een gebiedsdekkend beeld te krijgen van alle huiszwaluwenkolonies in ons werkingsgebied. In samenwerking met Stad-Land-schap 't West-Vlaamse hart verhoogden we vanaf vorig jaar onze inspanningen om, waar nodig, kunstnesten te plaatsen. Na een oproep in het infoblad speelden ze ons gekende en nieuwe locaties door, zodat we veel gerichter konden werken. En met succes!

Koloniespreiding en -omvang.

In vergelijking met megakolonies van soms meer dan 500 nesten in Oost- en Zuid-Europa, blijven die bij ons zeer bescheiden. Behalve één solitaire, succesvol bewoond nest, schommelt de koloniegrootte van een tiental (in Dadizele, Gits en twee dichtbij gelegen kolonies in Roeselare) tot ruim veertig nesten (in Orthopedagogisch Centrum Sint-Idesbald in Roeselare). Over de gemeenten grenzend aan ons werkingsgebied hebben we nauwelijks informatie. Daar willen we van de omliggende Natuurpuntafdelingen graag meer over verne-

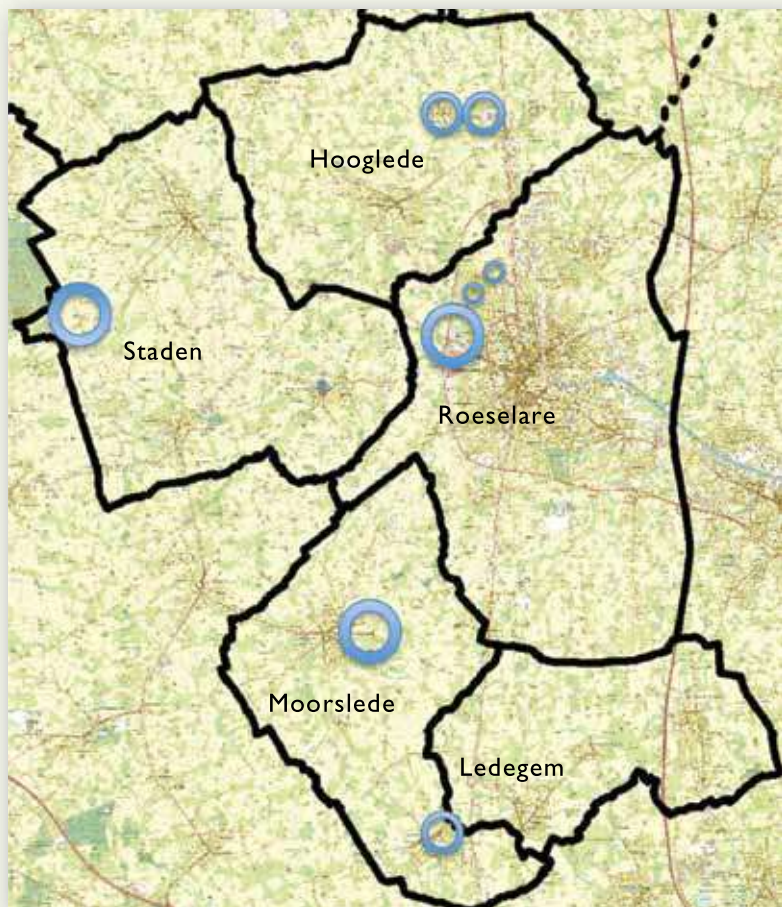
men: vogels trekken zich van onze grenzen immers niet veel aan.

Tot halverwege de jaren zeventig waren huiszwaluwen een gewone verschijning in alle (deel)gemeenten van onze regio. Daarna ging het snel bergaf en eind vorige eeuw was het eind van die diepe duik nog niet in zicht. Veel kolonies verdwenen, zowel in de stad, in de dorpen als op het platteland, waar ze op boerderijen als plakkertjes aan de buitengevels van stallingen bekend stonden. Oorzaken hiervan zijn onder meer te zoeken bij het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen, de (on)bereikbaarheid van bouw materiaal, wijzigend landgebruik, verstoring van nestplaatsen en snelle verstedelijking. De restpopulaties beleefden hun absolute dip rond 2010, waarna een langzaam herstel optrad. Wellicht zijn de beschermingsmaatregelen en sensibilisatie hiervoor mee verantwoordelijk.

Huiszwaluwen komen nog voor in de meeste gemeenten van ons werkingsgebied. Enkel uit Ledegem en de deelgemeente Hoogdele zijn ons geen nestplaatsen bekend. We kregen wel al eens melding van nestelende huiszwaluwen in

Huiszwaluwen hebben modder nodig als bouw materiaal voor hun nest én een vrij ruwe ondergrond, zowel van de gevelstenen als van de dakgootbekasting. Anders blijft hun bouwspecie niet plakken.

Grootte en spreiding van de huiszwaluwenkolonies over het werkingsgebied van NP Mandelstreek.

die dorpen, maar bij controle bleek het telkens om boerenzwaluwen te gaan. Tja, ook op dat vlak is degelijke informatie belangrijk.

Op het kaartje zie je een drietal vrij solide kolonies met meer dan 30 nesten. Bij Sint-Idesbald in Roeselare hebben ruim 40 koppels gebroed en bijna even veel kozen het gehucht Vijfwegen uit, ten westen van Staden. Verder waren we erg in onze nopjes met een vitale kolonie met ruim 30 nesten, op twee aan elkaar grenzende hoeven aan de oostrand van Moorslede. Meteen de enige plaats op een boerderij.

Bij deze laatste zitten de natuurlijke nestjes erg dicht op elkaar gepakt: 19 nesten op één rij! Idem op een woning in Gits, met 15 nestjes. Ook deze kolonie ligt buiten de bebouwde kom. De nestkommen liggen bij de andere kolo-

nies, in woonwijken in Daidizele, Gits (dorpsrand) en aan de noordwestrand van Roeselare, opvallend verder uit elkaar.

Dit jaar kwamen we uit op een totaal van 185 nesten. Als we kijken naar de broedgegevens van de kolonies die we al langer opvolgen, betekent dit een toename van ruwweg 10 %. Het droge en warme weer dit jaar heeft zeker in hun kaarten gespeeld. Dat het een succesvol broedseizoen was, hebben we ook gemerkt aan de goed bevolkte tweede legfels waarbij vaak 4 jongen vliegvlug werden. Tot eind augustus was het op

de broedplaatsen nog erg druk door aanvliegende huiszwaluwen die hun jongen kwamen voeren.

Nestplaatskeuze en kunstnesten

Zonder uitzondering bouwen huiszwaluwen onder ruime dak(goot)oversteken tegen buitengevels, waarbij een vrije aanvliegroute belangrijker is dan de windrichting. Om hun nest te kunnen bouwen hebben ze een vrij ruwe ondergrond nodig, zowel van de gevelstenen als van de betonnen of houten dakgootbekasting. Kunststof is uit den boze, omdat hun specie daar niet aan blijft plakken. Vaak worden kabelaan sluitingen als extra steun gebruikt.

Het eerste kunstnest in Roeselare raakte bezet in 2010, dankzij de inspanningen van een overtuigde zwaluwman uit de buurt van de kolonie in het Biezenhof. De daaropvolgende jaren volgden er al snel meer; waardoor we nu op minstens 3 plaatsen in onze regio bezette kunstnesten tellen. Leuk is dat de huiszwaluwen er nog kleine verbouwingen aan doen: vooral het verkleinen van het invlieg gat valt op.

We zijn erg benieuwd of de huiszwaluwen volgend jaar de nieuwe kunstnesten, die tot ongeveer 1 km

van de bestaande nestplaatsen opgehangen werden, in gebruik zullen nemen. Telgegevens van 2 kolonies uit Roeselare, die een periode van 10 jaar beslaan, doen vermoeden dat er een vrij intensieve uitwisseling bestaat tussen nabijgelegen kolonies. Het aantal bezette nesten per kolonie schommelde vaak opvallend, maar de som van beide leverde telkens een veel stabiel aantal paren op.

Daarnaast moesten er bij dakwerken aan een schoolgebouw in Dadizele 2 kunstnesten verwijderd worden. Die hebben we vervangen door meerdere kunstnesten, ook lager, aan de achterzijde van het gebouw. Dit jaar bleken beide zijden ingenomen te zijn en is de kolonie gegroeid. Zeker een argument om bij verbouwingen tijdig extra nestgelegenheid te voorzien in de buurt. Jonge vogels inspecteren de buurt waar ze zijn uitgevlogen en hierbij kunnen we gebruik maken van hun plaatstrouw om ze het volgend jaar te verleiden hun intrek te nemen in een van die 'veilige' nestkommetjes. Het is ook die aangroei die we afwachten bij het solitaire koppel in Oostnieuwkerke, waar we bij zwaluuvriendelijke bewoners uit de buurt kunstnesten hebben opgehangen

Zwaluwen zijn bij ons welkom!
Geluksbrengers, lenteboden, men-

Het eerste kunstnest in Roeselare raakte bezet in 2010. Sindsdien hebben we hier heel wat positieve ervaringen mee.

senvrienden: er is nog veel fraais over die zwaluwen te vertellen. Naast natuurlijke gevaren vormen wij de grootste bedreiging voor hun voortbestaan. Hoewel volledig beschermd, vernemen we toch nog dat ze gehinderd worden bij hun nestbouw of dat zelfs bewoonde nestjes worden stukgemaakt. De voornaamste reden: we willen geen troep op de stoep. Hiervoor bestaan afdoende en ele-

gante oplossingen waar we de bewoners tijdens een huisbezoek van proberen te overtuigen. Het tijdelijk aanbrengen van mestplankjes en de bedeling van een infoblad over zwaluwen zijn er enkele van.

Meest sprekend dit jaar was de zwaluwborrel op 21 mei in Vijfwegen. Natuurpuntkern Groot-Staden nam hierbij het voortouw en de respons van de buurtbewoners was die zondagvoormiddag een succes. Bij een glas en een hapje werd er ontspannen gekeuveld, over het wel en wee van de zwaluwen verteld, en vroegen we de bewoners om zorg te dragen voor 'hun' zwaluwen. Zeker voor herhaling vatbaar en ook uitbreidbaar naar de andere zwaluwwoonwijken! Mogen we een stille gok wagen? In 2018 gaan we voor 200 broedparen. Nu nog een half jaar aftellen...

*Tekst & kaart: Piet Desmet
Foto's: Patrick Keirsebilck.*

HOUT

Houthandel Carpentier

Gitsbergstraat 53
8830 Hooglede-Gits
Tel. 051 20 20 04 - Fax 051 24 59 52